

Norsk militær De politiske fangene sengefor- på Bjørkelangen legning

Hvordan løslatelsen av dem forsinkes og forhales og grunnen til dette

Til «Arbeiderbladet» har en representant for det militære velferdsarbeid uttalt at en arbeider med å løse spørsmålet om gifte soldaters adgang til å ha sin hustru i nærheten av forlegningen. Det antydes at løsningen må være å opprette egne leirer for hustruene i forbindelse med øvelsesplassene.

Militært velferdsarbeid er vel og bra. Jeg tviler ikke på at den forhenværende antimilitarist, den reale oberst Ola Brandstorp stiller vel med det. Men «krigen», fra klubbstolene i London har fått de nåværende ledere av Hæren til å glemme at utdanning i fred skal innstille ham på krigens krav.

Å herde soldaten og de militære førere til feltlivets spartanske forhold er etter min oppfatning øvelsens AB C. Hvis A-pakt-Ola, hva Gud måtte forbyde, kommer i krig med den makt som paktens søkes innretet mot, da vil han møte soldater, hvis bevegelse og kampevne og evne til å kunne furasjere på landet og til å kunne tåle feltlivets strabadser er høyt oppdrevet, så høyt at ingen armé i verden har maken.

Vi ser av dagspressen at det nå sukkes over at Ola i sin militære øvelsesforlegning må savne sin vivs hvisken etter rosignal....

Det må da spørres våre krigsvante militære ledere, slike som generalmajorene Bjørn Christophersen, Backer og Holtermann, hvorav den siste visstnok skal ha hørt kulehvin, i sin egenskap av «Helten fra Hegra» (?) — det må spørres:

Kan overhode Ola greie en militær sommerforlegnings sut og savn i enlig stand? Eller må det spesielt for ham innrettes militære sengeforlegninger hvor Oslo kan gjenfinne hjemlige og angstfordrivende former under dyne?

Alexander.

Hr. redaktør!

Deres lederartikkel i bladet den 8. august er jeg personlig takknemlig for. — Vi som er kommet på utsiden av piggråden har som første plikt å hjelpe og arbeide for å få ut de 43 politiske fanger som ennå etter årevis fangenskap sitter på Bjørkelangen fangeleir. — Vi har ikke lov til å glemme disse NS-medlemmer. — Det er ikke så om å gjøre å danne «frontkjemperforbund» — eller få tilbake vår stemmerett. Slikt er også berettiget, men nå er det om å gjøre å få ut de siste 43 fangene.

Jeg har vært ute i friheten den har jeg truffet bort i landsmenn fra alle grupper i folket. Jeg har diskutert med

ytterliggående kommunister og jeg har «jattet» med super-høyre. Samtlige hadde liten lyst å komme inn på «rettsoppjøret» og de var dessuten forvissnet om at det i dag ikke satt flere politiske fanger inne.

Svarene på min private «Gallup» var at nå måtte det være slutt på «tullballgreiene».

Nå vil jeg gå et år tilbake og tenke på direktør Bolstad's uttalelse til oss fanger. — Han satt overfor oss fanger og «jattet og jattet». Det var ikke måte på hvordan han strevet for å hjelpe oss ulykkelige fanger ut i friheten. — Han de han for å få oss ut.

Men, sa han, utenfor møter jeg en vegg av motstand, og

det norske folk reagerer i mot flere løslatelser. — Slik lød hans «jatt» til oss fanger.

I de måneder jeg har hatt friheten, har jeg lett etter opposisjonen. Jeg har lett etter dem som hadde det så travelt med å holde oss innesperret, men jeg har ikke funnet dem. Alle jeg har truffet har sagt at nå må det være slutt.

Hvem har da interesse av å holde politiske fanger innesperret i dag — åtte år etter krigens slutt. Hvem tør stå fram og si han mener at fortsatt straff over NS-medlemmer for deres handlinger i krigens dager, er berettiget.

Jeg er av den oppfatning at holder igjen, og denne gruppe er folk som har sitt levebrød så lenge Norges siste

konsentrasjonsleir består. For denne leiren opphører så må disse «beingnagere» hente sitt brød i nye skjebnekamre og det blir ikke så lett. — Derfor stritter de imot at de siste fanger går ut i friheten. — Å bistå en fange i hans benådningensandragende til kongen er det samme som å sage av grene de sitter på. — Alt gjøres for å forhale fangens løslatelse.

En gang for mange år tilbake ble det i stortinget uttalt at løslatelsen av fanger gikk på løpende bånd og at en snart skulle se slutten på landssvikoppjøret. — En slik uttalelse i Norges storting må vel ikke være sludder. Det kan vel ikke være slengt ut — kun for å berolige en gruppe stortingsmenn som gjerne så slutten på «rettsoppjørets tragedier». Har man lov å tro at det hele kun var en «bløff».

Men etter denne uttalelse ble nåløyet som fangen måtte passere for å komme ut i friheten trangere og trangere. Undersøkelseskomitéer ble oppsatt — testing av fanger ble innført. Fangetallet ble gruppert inn i aldersgrupper. En komité kom til det resultat at fanger over 70 år var berettiget å komme først ut. Senere ble det aktuelt å få ut fanger som var under 15 år da krigen begynte. Alt som kunne hindre fortgang i benådninger ble mobilisert. — Før jeg gikk ut spådde jeg de gjenværende fanger at snart ville det bli hårfargen som avgjorde løslatelse.

Den latterlige «testingen» som ble innført viste seg å være en ypperlig bremse på det «løpende bånd». Ingen søknad fra fangen om benådning kunne bli behandlet før testingen var avgjort. Testingen var lagt i hendene på direktør Bolstad og dr. Kjølstad og ingen skal beskyldte dem for å gjøre hurtiggang når det gjalt å få unnagjort testingen.

Personlig ble jeg fire ganger hentet ned til leiren fra skogsforlegningen for å testes, men hver gang ble testingen utsatt. Første gang jeg skulle

Erkjennelsen våkner

Mens norsk presse og norske journalister jevnt over har fulgt strudsens eksempel og stukket hodet i sandet i et forsøk på å gjøre seg usynlige overfor almenhetens våkne klarsyn, finnes det i vårt sydlige naboland dem som har mot og karakter nok til å stå fram og bekjenne offentlig at de har feilet.

Bladet «Slesvigeren» som kommer ut i Aabenrå og som redigeres av den tidligere heimfrontmann pastor Sigfred Riishøjgaard, har nylig vært ute i hardt vær, i det bladet i det danske Verdens Gang — eller som det der nede heter: «Information» — har vært beskyldt for å ha sviktet sin redaksjonelle oppgave og inn tatt standpunkter i strid med den danske heimfronts interesser.

Redaktør Riishøjgaard —

som vi, trass i alt som har gått forut, må ta av oss hatten for — har i sitt blad den 30. juli gitt et svar på disse beskyldninger, som vi mener har krav på oppmerksomhet også blant norske lesere — og ikke minst innen norske journalistkretser. Vi tillater oss å sakse følgende av hans lederartikkel:

«Hvis man med Rette skal tale om en Kovending maa det betyde, at vi i Dag kæmper for andre Maal end dem vi satte ved Starten.

Dette kan vi ikke se, at vi har gjort. Vort Maal er stadig Kampen for Frihed, Sandhed og Ret, i Sydslevsig saavel som herhjemme.

Men Billedet har skiftet. Mens vi under Krigen var blevet vænnet til den Tanke, at alt godt kom fra Vest (eller Øst) at alt Djævelskab fra

Syd, har Efterkrigstiden i all Fald for Vest-Øst Tankerækens Vedkommende ændret sig en Del, mindre for Syd-Tankerækken. — — —

Hvad værre er: Det fik være med Udlandet som det vilde, naar blot det danske Folk var gaaet enigt og styrket ud af Besættelsen. Det er vort Folk ikke. *Det Retsopgør, som vi satte vor lid til, da vi af al Magt under Slutningen af Besættelsen gik imod de lange Knives Nat, er blevet en Farce og intet andet.*

Derved er sket det skæbnesvangre, at Retsbevidstheden har lidt et Knæk, som maaske er det alvorligste vort Folk i Aartier har været ude for.

Derfor har «Slesvigeren» maattet bruge saa megen Kraft paa at faa klarlagt, hvor Ansvar og Skyld virke-

Forts. side 8

Forts. s. 8

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør:
Finn Brun Knudsen.
Telefon 55 76 56. Postboks 1407.

Vi har ikke lov å glemme disse

I dagens avis har vi en artikkel skrevet av en av de siste som slapp ut fra den politiske fangeleiren på Bjørkelangen, hvor der fremdeles sitter innpå halvhundre norske menn som lengter og håper.

Med sitt førstehåndsintrykk av forholdene setter han-fingeren på det han mener er årsaken til at det går så smått med løslatelsene, og med de erfaringer og inntrykk vi sitter inne med må vi stort sett erklære oss enig med ham.

Det er en liten krets som vil opprettholde leiren og fangenskapet, at vi sitter med en liten frykt for at de øverste myndigheter ikke er helt klart over hva som foregår og hvordan sakene egentlig står.

Vi vet at de politiske fangene på Bjørkelangen ikke vil at vi skal skrive om dem, ikke minst av hensynet til de pårørende, men på den annen side har vi ikke lov å glemme dem.

Og vi vil enda engang be for de glemte og deres pårørende, men på fortsette med det inntil den siste er fri. Nå må tiden forlengst være moden for å slippe dem ut.

Det er i dag intet hensyn som gjør at disse våre landsmenn fortsatt skal holdes i forvaring.

Efter vår leder i nr. 28 har vi fått en rekke henvendelser med spørsmål om hva den enkelte kan gjøre for å få en slutt på det pinefulle fangenskapet og vi kan bare svare at flere har meddelt oss at de har skrevet bønnebreve til myndigheter og presteskaper med anmodning om at disse sender henvendelsene videre til sine instanser. Vi mener at dette er en klok og riktig måte å arbeide på for den enkelte.

Tidens guder er dens menn!

Etter at vi her i Norge nå er fullt på vei mot det romerske: «Cirkus og brød», d.v.s. hos oss heter det vel kanskje «Fotball og fyll», kan det være grunn til å friske litt opp i hukommelsen med hensyn til de personer som Hans Majestet har funnet det stemmende med norsk konstitusjon å kalle til landets styresmenn.

Vi gjør i dag begynnelsen ved å gjengi en artikkel fra Stavanger Aftenblad for 31. januar 1928:

«Blir Einar Gerhardsen og Arnfin Vik benådet?»

Det norske arbeiderpartis centralstyre har sendt regjeringen et andragende om benådning for Einar Gerhardsen og Arnfin Vik som i høst blev dømt til 120 dagers fengsel. De hadde som det vil erindres i februar ifjor skrevet en artikkel i bladet Den røde ungdom, hvori de arbeidsløse blev opfordret til å gå inn i matbutikkene og stjele. Straffen er delvis av-

sonet på vann og brød, og det gjenstår nu 38 dager for Gerhardsen og 34 for Vik. På foranledning av den nye justisminister er begge igår løslatt. Spørsmålet om ettergivelse av den gjenstående straff vil bli behandlet i første statsråd.»

Selvfølge ble de to benådet. Og siden har de krøpet, og krøpet rundt i osten og blitt større enn størst, og det er de ennå, mens de som talte i mot besmittelsen er blitt plasert i de samme fengsler som de to slapp ut av. Er noen i tvil om at vi med den statlige opprøpning vi er mitt oppe i, går den samme skjebne imøte som Romerriket for 1500 år siden?

De renser ut i osten — og vi håner det —. Det er vel ikke så sikkert om vi ikke burde ta på oss en liten utrensning selv her hjemme. Kanskje ikke så helt liten heller. For i dag dufter det ille av hele osten.

H. N. H.

«Friheten» er godt orientert!

For en tid siden sto følgende notis i kommunistenes hovedorgan «Friheten».

N.S. REISER HODET!

Et såkalt hemmelig møte av 400 tidligere NS-folk er avholdt i Trondheim. Møtet var preget av optimisme. Den kom til uttrykk bl. a. i kommentarene til det avisene av i dag skriver, sammenlignet med det Fritt Folk i sin tid skrev.

McCarthys arbeide i USA ble også behandlet og såes som et tegn på at tiden arbeider for NS' synsmåter.

Det ble på møtet reist spørsmål om eventuelle erstatningssøksmål mot staten for urettferdige straffutmålinger. Dette ble imidlertid frarådet, da tiden ennå ikke var moden for slike saker.

Ellers framkom at den vestmaktpolitikk som føres i dag er gunstig og gledelig og det hersker enighet om at det går «mot lysere tider».

Det ble stilt store forventninger til «Generalavtalen» og «Europahæren» og til det videre samarbeid innen Atlanterhavspakten. Valget ble også drøftet. Herunder reistes spørsmålet om atter å tre offentlig fram. Dette ble frarådet. I stedet ble det henstilt til forsamlingen å gi stemme til et visst parti som ligger lengst opp til NS' program og som ligger først i «kampen mot bolsjevismen».

Ø. L.

Denne lyder som bekjent således: En ny almindelig civil og kriminal Lovbog skal foranstalles udgivet på første eller, om dette ikke er mulig, på andet ordentlig Storting. Imidlertid blive Statens nu gjældende Love i Kraft, for såvidt de ei stride imod denne Grundlov eller de provisoriske Anordninger, som imidlertid måtte udgives. Ved denne Grundlovsbestemmelse godkjendte Eidsvoldsmennene alle de rettsstridige love og forordninger, som de danske konger hadde utfærdiget efter året 1448. Det fremgår av denne Grundlovsbeslutning, at det har vært med temmelig ond samvittighet, at Eidsvoldsmennene har vedtatt denne beslutning, som de må ha hatt en levende følelse av ikke var forenlig med god national holdning, idet de skynder seg med å beslutte, at første eller annet ordinære Storting skal sørge for at disse rettsstridige ukaser blir erstattet av nye norske lover. Som bekjendt er ikke dette skeet ennu, selv om vi i 1842 fikk en helt ny norsk straffelov. Til forsvar for Eidsvoldsmennenes mangler på national holdning i dette spørsmål, vil muligens noen påstå, at det var en tvingende nødvendighet å fatte en slik beslutning, inntil man var blitt enige om, hvad som skulde sættes isteden. Men det har aldeles ikke vært tilfælde. Man kunde uten videre satt ut av kraft alle danske love og forordninger yngre enn året 1448, og istedenfor disse bestemt, at det som var norsk

rett for året 1448 fremdeles skulde være norsk rett. Følgen av en slik beslutning vilde vært, at Magnus Håkonsønns landslov, populært kaldet St. Olafs lov, fremdeles vilde ha vært grundlaget for norsk rett, supplert med de retterboter, som var blitt utfærdiget mellem 1274 og 1448 med hjemmel i og i fuld overensstemmelse med Landsloven. Ut av kraft vilde derved være satt Sættargjærden av 1277 og Kirkeordinanserne av 1537 og 1607 samt Christian den IV-des slette oversættelse av Landsloven samt Christian den V-tes Norske Lov samt Christian den VI-tes forskjellige pietistiske forordninger. Men da noe sådant ikke har fundet sted, er det fremdeles danske konger, som bestemmer, hvad som skal være lov og rett i Norge, og som derfor praktisk talt er regjerende konger i Norge. Det er ikke stemmende med god national holdning, at ikke våre statsmakter for længst har sørget for å få dette lydrikestempel fjernet fra vårt rettsvæsen, slik som Grundlovens § 94 gir dem uttrykkelig pålegg om.

Det er jo i dette land ingen mangel på hypernationale fanatikere, som anser seg selv for adskillig mere enn 100 % nordmenn, men de har forstått å bevare en merkelig taushet likeoverfor dette for os helt nedværdigende forhold. Hvor er det blitt av deres nationale holdning i dette spørsmål? De forsømmer jo ikke ellers å reklamere med den, når de påstår, at det herskende sprog i Norge er dansk.

Jeg mener, at våre statsmakter uten betenkeligheter kan sette ut av kraft alle danske kongers love og forordninger mellem 1448 og 1814 og sætte i kraft igjen de rettsregler, som var gjældende rett i Norge for 1448, og de betenkeligheter, man måtte ha herved, kan med letthet ryddes av veien ved kongelige provisoriske anordninger i form av overgangsbestemmelser. De trange grænser for slike, som Grundlovens § 17 trækker op, er jo helt blitt sprængt ved den rettspraksis, som er blitt herskende på dette område i det sidste decennium.

Oslo 9-8 1953.

Gustav Heber.

Landsmøtet

I forbindelse med Landsledelsens møte i Ingeniørenes Hus's festsal i Kronprinsens gt. 17, Oslo, fredag den 11. september 1953 kl. 10 vil det samme dags ettermiddag kl. 18 bli arrangert en fellesmiddag for møtedeltakerne.

Interesserte vil ha anledning til å delta både i møtet og i midt dagen mot forevisning av medlemskor for 1953 eller bidragskvitteringer fra siste år.

Av hensyn til plassen ber en dem som ønsker å delta i midt dagen, å sende skriftlig bindende melding til sekretariatet senest innen 5. september. Bare de som melder seg kan regne med å få plass reservert.

Middagens kostende vil bli ca. kr. 20.— som betales på stedet.

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING

Kierschows gt. 5, Oslo.

Schelderup – Hallesby

Av et brev vi har mottatt fra en prest, hitsetter vi:

«Når prof. Hallesby ofte bruker helvedesstraffene tror jeg det kommer av at hans vesen er kantet og steilt, også som kristen. Når han nevner at han har rett — og når gjør han ikke det? — skal en eventuell motstander slås ned. «Kjetterstemplet» er et meget virksomt kampmiddel i den religiøse kamp — som «forræderstemplet», i den nasjonale —. Mistenkeliggjørelse, isolering, «isfront» blir resultatet. — Denne usmakelige kampmetode som vi kjenner

den fra okkupasjonstiden er det som byr meg så veldig imot. Den er djevlsk.

Der er ikke mange som kan si seg fri for «kjetteri» i sitt eget kirkesamfunn. Blaise Pascal — denne fromme katolikk — sier det om seg selv. Han bekjempet jesuittene og ble forfulgt, fordi han tilhørte den jansenistiske retning. Nå utgir romerkirken hans «Tanker», og franskmennene ærer hans minne.

Der er forskjellige «typer» kristne. Biskop Schjelderup er én type. Professor Hallesby en annen. Skal nå hin styrtes og stenes fordi han i sitt hjer-

te ikke klarer å fastholde tanken på de evige helvetes straffe, men vel på fortapelsens mulighet? Hvem kjenner ikke denne vanskelighet selv om han må erkjenne at bibelens ord er tydelige nok? —

Det lå meget nær for prof. Hallesby med den autoritet han har i store kretser å ha tatt kampen opp mot det store

folkebedrag som kalles «rettsoppjøret». Jeg har hverken sett eller hørt noe fra ham om det. Det ser ut som hans interesse for sannhet og rett ikke strekker seg så langt, skjønt det er fundamentene i et folks liv som det her rokes ved.

At ikke prof. Hallesby — i motsetning til biskop Schjelderup — har våget noe som helst her, har på meg gjort et meget forstemmende inntrykk. Det ser ut som han er en av dem som må ha massen bak seg før han trer fram. Men slik er praktisk talt hele den norske geistlighet idag.»

Hr. redaktør!

Jeg er en av dem, som er blitt nær sagt helselause etter oppholdet i Gerhardsens og kompanis fangeleire under kommunistisk regi. Jeg har lest hr. stortingsmann Gabriel Moseids tale — visstnok hans siste — i stortinget forleden om vår rettspraksis, og jeg ber om gjennom Deres blad å få takke ham for hans rettsinn og fryktløst overfor sosialistmobben, som synes å leve på heven og fryde seg over vår elendighet. Ro om rettsoppjøret, roper de i sin forvirrede samvittighetskval, mens det brukne geværs symbol på frakkekragen skjærer dem i halsgropen, men hr. Moseid har ikke gitt dem ro, men rivende motargumenter. Og derfor ber jeg Dem, hr. redaktør, om å trykke opp hr. Moseids tale etter det referat, som jeg har lest i bladet «Nationen», — det eneste som har våget å ta det inn.

65-åring.

UKENS KRONIKK

«Die rote Hilde»-Wølfen unter wølfen

Den nye justisminister i Øst-Tyskland

To trekk særpreger bolsjevismen: fanatisk partidisiplin og uavlatelige innbyrdes intriger. Trekkene kan synes sedvmotsigende, men disiplinen blir først jernhard og udiskutabel i de lavere partiinstanser. Høyest oppe i partihierarkiet hersker det fremfor alt en innbitt kamp om makten mellom de evig skiftende grupper. Stalin's eminente — men selv for en bolsjevik å være — usedvanlig kyniske likvidering av Trotzki, Sniowjew, Kamenev, Tomski og Bukhanin — ved vekselvis å alliere seg med den ene og den annen part, er blitt et skoleeksempel på taktisk behendighet for de kommunistiske ledere. Sannsynligvis er atmosfæren mellom bolsjevikkspissene blitt deretter: en uavlatelig posisjons- og maktkamp med livet som innsats. Hele det utall av utrenksninger som kjennetegner de kommuniststyrte lands historie kjennetegnes ved:

- Jernhardt styre og terror mot de lavere partiinstanser og befolkningen,
 - Absolutt likvidering av den eller de partiledere som tapte denne eller hin drakamp om makten.
- Og de tapende ledere er alltid syndebukker for de faderer og vanskeligheter kommunistene har på det givne tidspunkt.

Et lærerikt eksempel ble gitt oss da arbeideropptøyene i Øst-Tyskland brøt ut. Det var innlysende at russerne nå trengte syndebukker, samtidig som en ledergruppe kunne bli likvidert. Ganske riktig, kort etter falt bl. a. politiministeren Zaisser, alias den beryktede røde general Gomez i Spania — og justisministeren, den gamle sosialdemokraten Max Fechner.

Eksemplet syndebukk Fechner er illustrerende. Historien er slik: Max Fechner, verktøymaker fra Rixdorf ved Berlin, var gammel sosialdemokrat. Da Grotewohl sammen med russerne og de tyske kommunister knuste sitt eget SPD i Øst-sonen og egen-

mektig tvangsinlemmet det i «enheitspartiet» SED, var Max Fechner en av de få som støttet ham. Fechner var ingen betydelig politiker, heller intet betydelig menneske. Men sammen med de andre sosialdemokratiske overløpere, tjente han russerne som gallionsfigur i SED. For å komme den vest-tyske «Bundesrepublik» i forkjøpet, dekreterte russerne temmelig plutselig i oktober 1949 den øst-tyske «Deutsche Demokratische Republik». Max Fechner avanserte nå til gallionsjustisminister. Han hadde egenskapene til det: jovialt utseende og gemytt, gammel sosialdemokrat, proletarisk herkomst, dessuten fordrunken og uten anelse om rettsvesen på noe vis. Men bak ham dirigerte den russiske major Titow fra Karlshorst og Anton Plenikowski, lederen for statsforvaltningen i SED' sentralkomite. Verktøymaker Max Fechner var nå selv blitt verktøy.

Men naturligvis, Fechner hadde sin rival, som også gjerne ville bli justisminister. Det var den 50 år gamle linjetetro og velprøvde kommunist Hilde Benjamin. Imidlertid, taktiske hensyn gjorde at hun i 1949 tapte spillet om taburetten. Hverken i sinn eller skinn er hun jovial eller folkelig. Tvertimot, hennes bergerlige herkomst, hennes skarpe tunge og fremfor alt hennes hardhet og fanatisme gjorde henne lite passende til gallionsfigur i det øst-tyske folkedemokrati's første fase. Altså måtte Hilde Benjamin tape, til tross for sine bedre forutsetninger (Fru Benjamin er dyktig jurist, intelligent og ærgjerrig). Som belønning for hennes nederlag gjorde Fechner henne til visepresident i den øst-tyske høyesterett. Fra denne utgangstilling begynte Hilde Benjamin revansjekampen mot renegaten Fechner. Hennes

kommunistiske partivita er det beste. Hun er født i Bernburg a.d. Saale, studerte jus i Steglitz og ble der medlem av det sosialistiske studenterforbund. Siden ble hun gift med den kommunistiske lege Walter Benjamin, som døde i 1942 i Matthausen KZ. Hilde Benjamin ble tidlig medlem av det tyske kommunistparti KPD, og var forsvarer for vertinnen til morderen Ali Höhler i Horst-Wesselsaken. Senere ble hun juridisk rådgiver for det russiske handelsselskap i Berlin og kom dermed i nær kontakt med russerne. Hun ble ellers hverken arrestert eller forfulgt i Hitler's Tredje Rike. I 1945 ble hun statsadvokat i Lichterfelde i den amerikanske sektor av Berlin. Siden fikk hun et mektigere embete som «Personalreferentin der Deutschen Zentralverwaltung in der Sowjetischen Besatzungszone». I denne stillingen utmerket Hilde Benjamin seg med en hardhendt utrenksning av uønskede jurister, samtidig som hun overvåket lynkursutdannelsen av de såkalte «folkedommere»: pålitelige folk uten tilstrekkelig juridisk utdanning eller fatteevne. I den nye øst-tyske stat ble hun altså høyesteretts visepresident. Med sin store arbeidskraft begynte hun nå å bygge ut sin stilling så sterkt som mulig. Til tross for domstolenes usle selvstendighet i DDR, arbeidet «die rote Hilde» stadig for at hennes høyesterett skulle være det monstergyldig strenge prøveorgan på at folkedomstolene nidkjært fulgte sine forpliktelser om å straffe folkefiendene strengt og ubarmhjertig. Dessuten arbeidet hun stadig med nye lovforslag og fortolkninger, alt til justisminister Fechner's største hodebry.

En foreløpig seier vant Hilde Benjamin over Max Fechner da den nye

såkalte «Gerichtsverfassungsrecht» trådte i kraft i oktober 1952. Fra da av ble den øst-tyske høyesterett et «selvstendig» organ og kunne sende ut sine retningslinjer til domstolene uavhengig av justisministeriet.

Kampen mellom de to pågikk uavbrutt fra 1949 og fram til Fechner's fall. Som for de fleste socialdemokratiske overløperes vedkommende, ble Max Fechner's posisjon dårligere etter hvert som det rent taktiske hensyn til gallionsfigurer trådte i bakgrunnen for en strammere kommunistisk politikk. Hilde Benjamin's aksjer steg tilsvarende. Begge søkte støtte og sikkerhet hos den russiske Karlshorstmajor Titow og SED-statsforvaltningslederen Anton Plenikowski. Det er disse to menn som står bak de fleste lover og viktige domsavgjørelser i Øst-Tyskland. Trolig har de to søkt å splitte og herske mellom fru Benjamin og Fechner til eget beste.

Så kom de øst-tyske arbeideres fortvilte og motige streiker og demonstrasjoner mot Grotewohl-Ulbricht-regimet. Det ble da også løsningen på Benjamin—Fechner-konflikten. Den sistnevnte tapte og fikk sin lønn for sitt overløperi, nå er han syndebukken og hodet skal serveres på fat. Dette er de kommunistiske koryfeers spilleregler, som også Fechner bekjente seg til — bare med den forskjell at han sannsynligvis hadde foretrukket et annet resultat.

«Die rote Hilde» seiret denne gang. Enhver tysker vet hva det betyr. Russerne trenger ikke lenger en gallionsjustisminister, men en hard fanatisk kommunist, som kan terrorisere og kneble arbeiderne. De har det ideelle verktøy i Hilde Benjamin. Øst-tyskerens eneste håp er at den nye justisminister også kan bli et hode kortere.

Trolig kommer hennes tur også. Den kommunistiske syndebukk-taktikk er konsekvent og ubønnhørlig.

Femårsdagen for Ragnar Skanckes død

28 august 1953

Av cand. jur. Alexander Lange

Den 28. august er det 5 år siden kommissarisk statsråd og professor Ragnar Skancke måtte motta landsmennes kuler på Akershus, ifølge saksbehandling og rettsavgjørelser som antas uriktige — både hva det faktisk-historiske og rettslige grunnlag angår. De ansvarlige eksekverte dommen etter at han hadde sittet med den i 2 år og 3 måneder og etter at det var innsendt overveldende ansøknings om nåde, blant annet fra et praktisk talt enstemmig kleresi. De endelige ansvarlige for Skanckes død kan altså ikke unnskylde seg med «folkets rettsbevissthet», eller med at de ikke hadde hatt tid til å tenke seg om.

Forholdet for de delaktige i dette klare justismord er i det hele tatt alvorlig og så vedvarende aktuelt, at det ikke kan

være nødvendig for oss ytterligere å legge sten til byrden — etter at Nordens rettskretser, de impliserte, og endelig de opinionsdannende elementer i vårt folk har hatt anledning til å gjøre seg bekjent med den foreløbige gjennomgåelse av dødsdommen over Ragnar Skancke.

Blant alle som kjente Skancke hersket det enighet om at han hadde et nobelt sinnelag. Men nesten ingen kjenner til hvorfor han lot seg bevege til å ta stillingen som leder av kirke- og undervisningsvesenet under den tyske okkupasjon. — En velinformert embetsmann forteller at Skancke tok stillingen ikke minst fordi han ville realisere sin tekniske kongstanke som gikk ut på at den norske, teknisk anlagte ungdom ikke skulle søle bort tiden i de hu-

manistiske gymnasier, før de kunne begynne med teknikken. Skancke ville opprette tekniske gymnasier, som de uten omvei kunne gå inn i med en gang, og uten at de skulle bli tekniske roboter.

Denne Skanckes stadig aktuelle idé belyses best av at f. eks. Oslo har ca. 22 humanistiske gymnasier, men ikke ett eneste teknisk!! Men når våre yrkesskoleledere oppdager at hans syn er gjennomført i USA — tør antas at tanken snarest gjennomføres her, selv om den er Skanckes.

Domprost Hygen hevdet i retten at Skancke ønsket å være lojal overfor kirken, at han ville det beste og at han personlig mente å handle i samsvar med kirkens interesser. Hygen sa videre at under de møter han hadde med Skancke var denne alltid elskverdig og interessert for kirken.

Skanckes store forsvarer, avdøde Dr. jur. Jørgen Overgaard, fant dommene over Skancke så gale og uhyrlige at han aldri overvandt det. Han mente således at rettens oppfatning av Skancke var

resultatet av en synkverving. Dr. jur. og phil. Herman Harris Aall skriver til Skanckes første forsvarer, adv. Torstensen, bl. a. om Skanckes fornemme taushet under saken, «som har fritatt forskjellige personer fra å bli nevnt.»

Professor Adolf Hoel skrev til Høyesterett at Skancke er av gammel norsk bondeett, en høyt begavet mann og en kjent vitenskapsmann på den elektriske svakstrøms område. Han er også en kunstnernatur, en av Norges beste amatørpianister. Han er et fint og dannet menneske, en meget sjarmerende mann, og i besittelse av sterk fantasi. Men Hoel mente at Skanckes sans for administrative gjøremål ikke var noe videre utviklet, likesom han skrev at mange av dem som ledet de institusjoner som soknet under Kirkedepartementet ikke var lette å ha med å gjøre. Hoel mente at Skancke viste en redegelig vilje til å gjøre det beste, men maktet ikke alltid å stå mot påtrykk.

Men hvem har ikke gitt etter for påtrykk og illegales provokasjoner?

Skanckes hjerte barn var kanskje Den tekniske Høyskole i Trondheim, som han også søkte å holde sin skjermende hånd over hele okkupasjonen. Professorene Viggo Brun, Haakon Faanes, R. Tambs Lyche og K. Faye-Hansen forsøkte forgjeves å rettlede Høyesterett i en inntrengende skrivelse, som sluttet slik: «Vi har nemlig vondt for å forsone oss med den tanke at en mann av en type som Ragnar Skancke skal bli skutt.» —

Hvis Norge blir nasjonal og nøytral rettsstat, regjert ved sine egne, og ikke av en fjernstyrt klikk delvis med angstnevroser. — da vil nok Skanckes dødsdag bli minnet med flagget på halv stang. Inntil da får nordmenn hver i sin krets den 28. august ære minnet om den tragiske, snille og fedrelandskjærlige verner av det norske folks livsinteresser under den tyske okkupasjon, som takket være slike kultiverte nordmenn som Ragnar Skancke, ble relativt mild og fornøftbetont, — hva i de fjernstyrtes øyne vel var hans største brøde.

Oslo, 12. aug. 1953.

A. L.

Så knugende stille det er i natt. . . . Bare nå og da freser en rakett opp i luften, lyser opp Ingenmannslandet for et kort øyeblikk — så er det igjen mørkt og stille.

Så drepende kjedelig det er å sitte i hullet og stirre inn i mørket uten å se noe. Natte-timene snegler seg avsted — bare det snart ville bli lysere — da kan Welner og jeg løpe inn i låven, grave oss ned i høyet og sove. . . . sove hele dagen. Først når det begynner å mørkne igjen skal vi tilbake til hulen.

Welner sitter nede på bunnen av hulen og røker, skjuler sigarettgloen i sin hule hånd.

«Så stille det er i natt,» sier jeg til ham. Han mumler noe — er visstnok halvt i søvne.

Tankene snegler seg gjennom hodet. For å fordrive tiden minnes jeg alt det som har hendt i det siste halve året. Stillingene ved Narva. . . omringelsen. . . den lange flukten til Waivara, tilbake-toget til Riga og siden til Kurland. . . .

«Fr—r—r!» freser en rakett i nærheten. Jeg setter meg opp med et rykk. Pokker også, nå holdt jeg på å sovne igjen.

Ser ned på Welner. Han

ligger nede på bunnen av hulen og sover. Snorker endog. «Welner! Hei, Welner! Du må ikke sove,» hvisker jeg og puffer til ham med støvlen.

«Hva? Hva er det?» roper han og springer opp.

Ser seg om.

«Jeg drømte så godt,» sier han. «Var hjemme. . . . og mor kom inn med middagsmaten. . . . så vekket du meg.»

.

Det er begynt å lysne. Nå kan jeg skimte skogen på den andre siden av sletten. Der er russerne — det er ikke mer enn to hundre meter som skiller oss fra hverandre.

Jeg hører svak støy bak meg. Snur meg. Det er Bretz og Arenbrøster som løper til maskingeværredet — nå har de overtatt vekten — vi kan løpe til låven og sove. . . sove.

.

Jeg våkner. Bli liggende i det myke, herlige høyet og lytte. Hva er det som har vekket meg? Er det

tordenvær?

Det braker og brøler og tordner rundt hele landsbyen, det hviner og huier i luften.

Russerne har åpnet trommeild mot landsbyen.

Jeg kryper enda lenger inn under høysåten — det er da en slags beskyttelse i den.

Og rart nok sovner jeg igjen. Så er det noen som rusker i bena mine.

Jeg krabber fortumlet ut. «Ivan angriper!» roper Welner.

Vi griper geværene våre, løper ut av låven og bak den. Der står Schöllenger, laglederen, med maskinpistolen i hånden. Det er stille nå — artilleriet skyter ikke lenger.

Schöllenger og Welner løper til det andre hjørnet av låven, jeg blir stående og se mot skogen.

Der er de. . . . en lang skytterkjede kommer over sletten. Blir borte bak en høyde.

Så langsomt minuttene snegler seg avsted.

Jeg merker at jeg skjølver

over hele kroppen, men jeg er ikke redd — det er vel spenningen og morgenkulden. Der dukker «de» opp på toppen av høyden — knapt hundre meter borte. Nå begynner maskingeværet vårt å skratte — det ler sin vanvittige dødingelatter — russerne kaster seg ned. «Flopp-flopp,» hører jeg inne i skogen, det suser så rart i luften. En bombekaster!

Bombene begynner å eksplodere rundt maskingeværredet.

Jeg kan ikke se Bretz og Arenbrøster — de kryper vel sammen på bunnen av redet.

Nå smeller det til venstre for meg. Jeg ser dit.

Russerne er kommet inn til den høye veiskråningen — jeg kan se dem tydelig. De står på kne og kaster håndgranater over veien. Der kommer en krypende opp på veien fra vår side — det er jo Nilsen fra Odalen. Han reiser seg opp, står oppreist og kaster en håndgranat ned til russerne. Så faller han — blir liggende stille på veien. .

Bombekasterne spytter fremdeles i skogen. Så får den en fulltreffer i maskingeværredet.

Jeg ser Arenbrøster krype opp av hullet. Han holder seg i skulderen og løper sjanglende bort. Bretz ser jeg ingenting til.

Russerne har reist seg og løper mot en steinruin like ved låven — det er minst tyve av dem.

Så skjuler ruinene dem.

Plutselig kommer en av dem løpende mot låven — han løper krumbøyd og har maskinpistol i hendene. Jeg løfter geværet og sikter.

«Rolig. . . . rolig nå.»

Trykker på avtrekkeren.

Russeren slår ut med hendene og faller forover.

I det samme kommer en til. Også han løper krumbøyd mot låven. Jeg skyter igjen. Også han faller forover i en vannpytt og blir liggende.

Jeg synes ikke synd på dem, tenker ikke på at det er mennesker som kanskje har kone og barn hjemme, slik som jeg selv har.

Jeg vet at de vil drepe meg hvis de får anledning til det.

Det plasker i grøften bak meg. Jeg snurrer rundt.

Et russisk angrep

Et minne fra Kurland 1944

ligger nede på bunnen av hulen og sover. Snorker endog. «Welner! Hei, Welner! Du må ikke sove,» hvisker jeg og puffer til ham med støvlen. «Hva? Hva er det?» roper han og springer opp. Ser seg om. «Jeg drømte så godt,» sier han. «Var hjemme. . . . og mor kom inn med middagsmaten. . . . så vekket du meg.» Det er begynt å lysne. Nå kan jeg skimte skogen på den andre siden av sletten. Der er russerne — det er ikke mer enn to hundre meter som skiller oss fra hverandre. Jeg hører svak støy bak meg. Snur meg. Det er Bretz og Arenbrøster som løper til maskingeværredet — nå har de overtatt vekten — vi kan løpe til låven og sove. . . sove. Jeg våkner. Bli liggende i det myke, herlige høyet og lytte. Hva er det som har vekket meg? Er det

tordenvær? Det braker og brøler og tordner rundt hele landsbyen, det hviner og huier i luften. Russerne har åpnet trommeild mot landsbyen. Jeg kryper enda lenger inn under høysåten — det er da en slags beskyttelse i den. Og rart nok sovner jeg igjen. Så er det noen som rusker i bena mine. Jeg krabber fortumlet ut. «Ivan angriper!» roper Welner. Vi griper geværene våre, løper ut av låven og bak den. Der står Schöllenger, laglederen, med maskinpistolen i hånden. Det er stille nå — artilleriet skyter ikke lenger. Schöllenger og Welner løper til det andre hjørnet av låven, jeg blir stående og se mot skogen. Der er de. . . . en lang skytterkjede kommer over sletten. Blir borte bak en høyde. Så langsomt minuttene snegler seg avsted. Jeg merker at jeg skjølver

over hele kroppen, men jeg er ikke redd — det er vel spenningen og morgenkulden. Der dukker «de» opp på toppen av høyden — knapt hundre meter borte. Nå begynner maskingeværet vårt å skratte — det ler sin vanvittige dødingelatter — russerne kaster seg ned. «Flopp-flopp,» hører jeg inne i skogen, det suser så rart i luften. En bombekaster! Bombene begynner å eksplodere rundt maskingeværredet. Jeg kan ikke se Bretz og Arenbrøster — de kryper vel sammen på bunnen av redet. Nå smeller det til venstre for meg. Jeg ser dit. Russerne er kommet inn til den høye veiskråningen — jeg kan se dem tydelig. De står på kne og kaster håndgranater over veien. Der kommer en krypende opp på veien fra vår side — det er jo Nilsen fra Odalen. Han reiser seg opp, står oppreist og kaster en håndgranat ned til russerne. Så faller han — blir liggende stille på veien. .

Bombekasterne spytter fremdeles i skogen. Så får den en fulltreffer i maskingeværredet. Jeg ser Arenbrøster krype opp av hullet. Han holder seg i skulderen og løper sjanglende bort. Bretz ser jeg ingenting til. Russerne har reist seg og løper mot en steinruin like ved låven — det er minst tyve av dem. Så skjuler ruinene dem. Plutselig kommer en av dem løpende mot låven — han løper krumbøyd og har maskinpistol i hendene. Jeg løfter geværet og sikter. «Rolig. . . . rolig nå.» Trykker på avtrekkeren. Russeren slår ut med hendene og faller forover. I det samme kommer en til. Også han løper krumbøyd mot låven. Jeg skyter igjen. Også han faller forover i en vannpytt og blir liggende. Jeg synes ikke synd på dem, tenker ikke på at det er mennesker som kanskje har kone og barn hjemme, slik som jeg selv har. Jeg vet at de vil drepe meg hvis de får anledning til det. Det plasker i grøften bak meg. Jeg snurrer rundt.

Tvangsarbeid — slavearbeid

I «Arbeidsgiveren», nr. 17, 1953, organ for Norsk Arbeidsgiverforening, finner vi nedenstående:

I 1951 oppnevnte De Forente Nasjoner og Det internasjonale arbeidsbyrå i fellesskap en komité som fikk til oppdrag å undersøke forholdene i en rekke land som var blitt beskyldt for å drive med tvangsarbeid. — Med tvangsarbeid menes da ikke tvangsarbeid som straff for vanlige forbrytelser straffbare i alle land, men tvangsarbeid benyttet for å undertrykke politiske motstandere, og som ledd i den økonomiske virksomhet i et land. Formann for komitéen ble Ramaswami Mudaliar, India, og de øvrige medlemmer var Paal Berg, Norge, og Enrique Garcia Sayan, Peru. Komitéen har i disse dager lagt fram sin rapport, *Report of the Ad Hoc Committee on Forced Labour*.

Vi vil gjøre våre medlemmer oppmerksom på denne rapport som inneholder en

Det er Schöllenberg og Welner som løper bortover grøften på den andre siden av veien.

Hvorfor løper de sin vei uten å si ifra, tenker jeg.

Da er det som om noen puffer meg i ryggen. Jeg ser opp. Oppe i låvens glugge står en russer og sikter på meg med en maskinpistol. Med et skrik hopper jeg om hjørnet. Men det er jo russerne der foran også... og jeg vil ikke dø, jeg vil ikke i fangenskap heller. Jeg kryper sammen, gjør meg så liten som jeg kan, og farer tvers over veien, tumler ned i grøften og løper, løper for livet bortover den. Så begynner maskinpistolen bak meg å knitre; jord spruter opp på veikanten, noe slår meg hardt i venstre låret. Jeg faller ned i grøftevannet og krabber videre. — Nå er det ute med meg... nå er det ute med meg, suser det i hodet mitt, underlig nok til melodien av «Nå er det mat å få».

Jeg kommer da fram til veisvingen. Og der står Welner og Schöllenberg og venter. De griper meg under armene og sleper meg bort.

Bort fra russerne, døden eller fangenskapet...

Også en pariakaste

Til og fra bringer våre aviser nedslående beretninger i forbindelse med anbringelsen av våre sinnssyke i privatpleie. Der rulles opp uhyggelige bilder om forsømmelser, ja direkte mishandlinger fra pleiernes side overfor de sinnssyke, eller på den annen side om brutale, tildels livsfarlige overfall fra de sinnssyke på deres pleiere og vertsfolk. Senest leste vi om et redselsfullt mord — forøvet av en sinnssyk. Det gjalt en danske som var sommergjest på gården hvor den sinnssyke var i pleie og som ble slått ihjel mens han lå og sov ute på marken. Når en leser slike beretninger, melder uvilkarlig det spørsmål seg: Hvordan kan en slik uforsvarlig anbringelse av denne ulykkelige kategori av våre medmennesker ha kunnet foregå gjennom generasjoner, uten at man har bragt den til opphør? Svaret blir da dette, at man ikke har kunnet og fremdeles altså ikke kan skaffe tilstrekkelig mange offentlige pleieanstalter for de sinnssyke — men hva skal en si og mene når de selvsamme aviser som bringer uhyggelige og skrekkmeldinger fra ka-

rekke meget interessante opplysninger om forholdene i de forskjellige land. Komitéen slår således fast at der er ført bevis for at en rekke av landene øst for jernteppet, blant dem Sovjet-Samveldet, benytter tvangsarbeid som et viktig ledd i sitt politiske og økonomiske system. Komitéen kritiserer også lovgivning og tiltak i en del koloni-land, som etter dens oppfatning innebærer muligheter for misbruk.

Vi har ikke lest rapporten, men føler oss overbevist om at Paal Bergs deltagelse i komitéen borger for at forholdene i Norge i det hele tatt ikke er nevnt.

Norge er jo et fritt, demokratisk land, som tar avstand fra en hver form for politisk overgrep når landet deltar i konferanser.

Men tross avstandtagen har det etter krigen vært praktisert tvangsarbeid i betydlig utstrekning, og ennå sitter mellom 40 og 50 mann dømt til tvangsarbeid fordi de hadde en annen politisk oppfatning enn, bl. a. Paal Berg.

pitlet sinnssyke i privatpleie, fastslår at oppslutningen om det internasjonale hjelpearbeid er stor og omfattende — og særlig fruktbringende! Tar en f. eks. Indiahjelpen, så utartet jo den til å bli den rene konkurransetevling mellom landets samtlige fylker og millionene rullet villig — og ruller fremdeles villig når kravene om «hjelpen til de fremmede» melder seg. — Våre overfylte sykehus og sanatorier åpnes på vidt gap for syke flykninger mens våre egne syke av alle kategorier ofte må vente i ukevis på sykehus- eller sanatorieplass. Der opptrer i pressen — en får nesten si — fanatiske talsmenn for denne hjelp til fremmede. «La oss stå fremst i hjelpearbeidet til eksempel for andre,» roper de. — «Vi har plass nok på våre sykehus og sanatorier — hva nøler vi etter?»

Ja slik drives denne art propaganda og den drives ikke forgjeves — det er jo fristende med ros fra «de store» og en «fjær i hatten» — men imens anbringes f. eks. våre sinnssyke — dels i privatpleie — for manges vedkommende kanskje livsvarig og under forhold som blir en like stor påkjenning for pleierne som for de syke eller de blir gitt midlertidig opphold i våre fengsler, inntil der kan skaffes plass for dem på sinnssykeanstalter eller offentlige pleiehjem. Her sitter da slike ulykkelige ofte uker og måneder bak tilgitrede vinduer og stadig utsatt for den uhyggelige erkjennelse om fengsel i sine lyse øyeblikk. Dette foregår da i vårt humane fedreland hvor der tales og skrives om menneskerettigheter og vår plikt til å verne om dem! Skal vi så ikke kunne slå fast at disse våre ulykkelige landsmenn er blitt en pariakaste i vårt samfunn? De er boikottet og «kastet utenfor» i likhet med alle oss som led og fremdeles lider denne skjebne fordi vi tillot oss å kjempe for en ny livsinnstilling, en solidaritetens ånd blant menneskene — og skulle det ikke først og fremst være en nasjonal plikt «å ivareta» de nære ting — de som ligger innenfor våre egne landegrenser før vi går ut over disse grenser med vår hjelp og våre ofre? I pressen tar i den senere tid den en lege etter den annen,

Landssvikjuss eller Skeies?

Det har alltid i historien vært mennesker som har skilt seg ut fra massen der ved at de har nektet å godta den gjengse mening om «de hellige dyr» som måtte være oppe i deres tid.

Norges «hellige dyr» er det såkalte landssvikoppgjør. — Folk med sans for renslighet har reist krav om at begått urett som er forvoldt som følge av at grunnloven er satt til side må rettes på.

Til trøst for de som har våget å gå imot den fastlagte landssvikjuss er det nok å minne om hva professor Skeie har sagt herom. Hans dom lar seg ikke ignorere selv av høyesterett. Året 1945 danner derfor skille i norsk rettshistorie og rettspraksis. Jurister med en annen nese fikk ledelsen i oppgjøret.

Det kan forklares men ikke forsvares at professor Andenes ikke kompromisløs gikk inn for oppgjøret etter sin egen nese. Han gjorde virkelig et ærlig forsøk på å bremse utglidningen like etter frigjøringen. Men så kom der noen linjer i dagspressen fra en av våre statsråder der det het: — det er mulig det var i en annen forbindelse, men hensikten var klar nok «de ville ikke akkurat bli skutt — men de kan flyttes på.» Ja enhver har lov å tenke sitt.

Forskjellen mellom Skeies juss og landssvikjuss er at den første tåler ingen utskielser og er både lys og vaskeekte. Dette er egenskaper som folk med sans for renslighet forstår å vurdere. Den siste må i følge debatten i stortinget for en tid siden befryktes ikke engang å tåle lyset fra den annen side av Kjølen.

Lyset kan kun skade det u e k t e og da er det bare rullegardiner som kan beskytte. Men da man har talt så hånt om landene bak jernteppet går det vel anstendigvis ikke an selv å rulle ned. Kravet til

til orde i forbindelse med omsorgen for de sinnssyke, og disse talsmenn for en radikal forbedring av forholdene, spiller såvisst ikke med sordin! Så får vi håpe at den dagen ikke er så fjern hvor norsk samvittighet og norsk hjertelag begynner å reagere nasjonalt til beste for lidende og forsømte folkefeller.

K. M.

renslighet er individuell men stadig stigende. Selv i det norske storting skal der finnes folk som tillegger andres meninger en viss vekt. Det skal endog finnes menn som deler John Stuart Mills syn som kommer til uttrykk i hans bok Politisk Bibliotek, bl. a. på side 49. «Å kalle en påstand sikker så lenge der finnes noen som vil bestride den hvis han fikk lov, men som ikke får lov, er å anta at vi selv og våre meningsfeller er ufeilbarlige dommere som kan dømme uten å høre den annen part.» s. 87: «Hvis der finnes folk som vil bestride en herskende mening, så la oss takke dem, lytte oppmerksomt til dem og glede oss over at de vil påta seg en oppgave som vi ellers selv måtte løse med langt større besvær — dersom vi da legger vekt på at våre meninger skal være godt underbygget.» s. 91: «Jeg er klar over at der i dette land ikke finnes noen intoleranse overfor annerledes tenkende i de fleste av de spørsmål jeg har reist. Jeg vil bare gjennom eksempler vise almengyldigheten av den sats at kun gjennom meningsforskjell om problemene er der — på det menneskelige intellekts nåværende stadium — utsikt til at alle sider av sannheten blir tilgodesett.» Personlig har jeg erfart at svært mange av de dømte har hatt samme følelse som den unge adv. Emmet hadde før dødsdommen ble avsagt over ham, nemlig at retten bare var kommet sammen for å kunngjøre en forut bestemt dom. Se C. J. Hambros bok Irske Streiftog og Studier. Det skaper ikke tillit til våre domstoler når slike følelser kan oppstå.

Jeg tror det ville rense luften i våre rettslokaler om de jurister som deler professor Skeies syn på rettsoppgjøret danner sin egen juristforening. For h.r.adv. Finn R. Schjødt kunne vel aldri tenkt seg muligheten av å bli møtt med landssvikjuss i høyesterett i 1953.

Sannhetssøker.

Et Københavnerfirma har hengt opp et skilt hvorpå det står: «Si aldri, at du ikke har tid. Det er tids-spille. Bruk den på denne måte innvunne tid til å gjøre tingene. (Vi minner om dette, når noen sier at han eller hun ikke har hatt tid til å betale kontingenten eller har unnlatt å gi naboen et nummer av Folk og Land.)

15000 tyske kretsveterianes samlet

I slutten av juli ble det i Hannover holdt et stort krigsveteranmøte hvor der deltok mere enn 15 000 tyske ex-soldater

Presidenten i den vest-tyske forbundsstat, Hermann Ehlers, sa i en tale at den tyske nasjon trenger maktmidler, men makt og soldater må ikke føre til krig.

Vissekansler Franz Blücher sa at forbundsregjeringens politikk går ut på å unngå krigens redsler, og bad veteranene om å være med å bygge «et sunt Tyskland, som blir respektert av resten av verden».

Tidligere general i SS, Herbert Gille, fikk voidsomt bifall da han sa at de 300 000 SS-soldatene som var falt under krigen, ikke døde for et politisk parti, men for Europa.

Tidligere pansergeneral Herr fikk også kraftig bifall da han hevdet at den tyske krigsmakts skjold igjen er rent og uplettet, og at tiden nu er kommet til igjen å vekke soldatdydene i den tyske

Ja, slik gikk det til

I et selskap forleden blant «gode nordmenn» ble følgende historie fortalt under stor latter:

Det var i hint berømmelige år

ungdom. Dette er nødvendig for å beskytte den demokratiske stat, la han til.

Et av formålene med massemøtet var å forene de forskjellige tyske veteranorganisasjoner. En talsmann for møteledelsen opplyste at en slik samling nu er nesten fullført.

1945. En fremstående «nazist» var blitt arrestert og etter noen ukers høyst ulovlig opphold i Gerhardsen & co's fengsel ble han fremstilt til forhør hos en av de tilforordnede politiske kommissærer, en ung gutt av bedre familie. Denne var meget arrogant og sa, at hvis ikke arrestanten snakket helt ut, visste han om midler til å fremskaffe sannheten. Forhøret gjalt særlig, hvem som hadde ydet bidrag til NS. Arrestanten vegret seg til å begynne med, men ga til slutt etter og sa med et smil: Skriv! Jeg skal gi Dem en hel liste over bidragsyttere. — Og guttehvalpen kvasset triumferende sin blyant. — Jeg har i løpet av de fem år hatt mange gode bidragsyttere til NS-arbeidet for vårt lands nasjonale bevarelse, og først på listen står Deres far, en velaktet borger av byen. Så

bare skriv. — Gutten bleknet, la blyanten vekk, tok sin hatt og sa: Jeg skal komme igjen en annen gang. — Men han kom ikke igjen.

Vi er nå kommet så langt, at man i «det gode selskap» kan more seg over slike historier, og det var ingen som tvilte på at denne her refererte var sann, noe som jeg kan bekrefte blant mange andre. Men han som tok imot pengene, ble allikevel straffet og satt sin tilforordnede tid i maktthavernes fengsel under kommunistisk oppsyn. Regien, som De, hr. redaktør forteller om så mange ganger, var i orden. Men gutten forlot sin kommissarbestilling som etterforsker.

Badestranden i juli 53. A n t o n.

Ser vi ut over verden i dag, møter vi et bilde som bringer tanken hen på de gigantiske dynamiske prosesser som vi kjenner fra selve jordklodens geologiske historie, når land hevet seg eller sank i hav, når fjellkjeder ble presset sammet av titaniske krefter, når jordskorpen bevet i konvulsiviske trekninger og vulkankjeder reiste seg og spydde ut ild og lava. En dødsprosess og på samme tid en skaperakt: nye kontinenters fødsel.

Denne gang er det en politisk prosess det gjelder. Men «politisk» er i dette tilfelle et ord, et begrep som omfatter en rekke av prosesser i folkeslagenes streben etter å virkeliggjøre sine drømmer, sitt krav på livslykke, sin plass i solen, rom for utfoldelse av sine livskrefter. Jeg kommer i denne forbindelse til å tenke på Gustav Vigeland's monolitt med sitt mylder av mennesker som streber oppover og som trækker hverandre ned og synker eller blir stikkende fast i menneskemylderet — fylt av drømmen om å løfte sine barn til topps.

Vi lever i en tid som sprenger sine grenser og søker ut over seg selv. Inn i det ukjente, en ny verden....

Gis der overhodet noe nytt under solen? Er det ikke alltid den gamle verden — i nye former? En verden hvor hver rose har sin orm og hvor hver fødsel bærer korupsjonens krefter i seg, undergangens spire, dødens sed? Fødsel og død, liv og forgjengelighet i evig vekslen! Allikevel skjelver jorden i fødselsveer og frembringer nytt liv som om der ikke var noen død. — Den samme gigantiske prosess ryster folkeslagene og bringer politiske virkninger som vi i dag bare

H v o r h e n N o r g e ?

Av Kai Normann

kan ane, men som — skal vi si om hundre år? — kanskje vil ha frembragt nye kontinenter, en ny verden.

Europa var den nye tids vugge. Og det som satte fermenteringsprosessen i gang var de idéer som så dagen med den franske revolusjon og som siden har vært en del av oss selv. De ble hjørnesteinen også for vår norske grunnlov av 1814.

En gang fremsatt har disse idéer vist seg udødelige. *Frihet, likhet og broderskap*. De har sprenget landegrensene, de har gjennomkrysset kontinentene. Asia, Afrika lytter.... Folkeslagene rører på seg, de løfter sine hender mot lyset — mot budskapet fra Europa....

Og Europa lytter. Mot Østen....

Her finnes de uuttømmelige menneskereservoarer, de uhyre folkemasser, som engang samlet og organisert vil kunne oversvømme og drukne Europa, tilintetgjøre europeerne (også russerne) i en ulike kamp — slik som de brune asiatiske rotter engang gjorde invasjon i Europa og tilintetgjorde de sorte europeiske rotter til siste rest.

To verdenskriger har satt et gigantisk jordskred i bevegelse. Da England gikk til krig mot Tyskland i 1914 og 1939 forutså dets statsmenn ikke at disse kriger ville hitføre Storbritannias egen undergang som verdensmakt selv etter en seier over Tyskland. Winston Churchill — den åpenttalende — konstaterter i en tale holdt i et av de første «fredsår» etter siste verdenskrig, at krigens eneste resultat var blitt at de ger-

manske makter gjensidig hadde svekket hverandre.

Hitler ønsket fred og forbund mellom Tyskland og England. Quisling arbeidet aktivt for samme tanke. Men alle slike bestrebelse var dødfødte. De strandet på britenes frykt for tysk verdenshegemoni. Britisk stolthet og egeninteresse kunne ikke tåle eventuelt å bli stillet i skyggen av tysk ekspansjon. Tanken om Europas forenede stater var utkastet, men var ennå ikke moden til alvorlig drøftelse. Først når England er blitt svakt og trenger andres støtte, er det mottagelig for fornuft.

Et forbund mellom de germanske stater den gang disse sto på høyden av sin makt, ville ha vært en verdensstabiliserende maktkoalisjon og kunne ha ført til en periode av fred og velstand for hele verden, en gullalder hvor vår tids tekniske hjelpemidler kunne ha blitt satt inn for virkelig å eliminere nød og mangel.

Men det skulle gå annerledes.

At maktbalansen ble forskjøvet ved at Tyskland gikk beseiret og nesten ødelagt, Storbritannia svekket og slikkende sine sår ut av siste verdenskrig, betød at de to giganter Sovjet-Unionen og Amerikas Forente Stater plutselig ble stående å stirre på hverandre fra hver sin side av jordkloden. De to eneste jevnbyrdige motstandere, fylt av vital kraft.... Mellom seg hadde de Europas ruiner, sitt eget fullbyrdede verk. De så lenger bort. De så ut over Asia og Afrika, jorden lå foran dem som et

oppslått teppe. Og begge kjente de saftene røre seg i sine gigantiske kropp: de meldte seg som beilere til nasjonenes gunst. De spilte på hyrdefløyte og de danset. «Vi er folkeslagenes velgjørere,» sang de, «vi bringer fred, lykke og velstand. Vi er de sanne demokrater, profeter for den nye tid. Se hvor lykkelig vårt eget folk er, hvor trygt de hviler under våre vinger!» De slo på tromme og de blåste og trompeterte kraftigere enn alle Frelse-arméens samlede musikkorps: «Kom til oss, kom til oss!»

Og folkeslagene kom, nasjonene kom. De delte seg opp i leire, de kjeklet med hverandre. De gikk hver til sin beiler, sin brudeseng, sin — Prokustesseng.

Også Norge fant sin plass ved mesterens føtter. Også Norge fant sin Prokrusteseng. Norge ga frivillig fra seg den selvstendighet som det hadde kjempet for under lange år — den frihet som både jøssinger og NS-folk hadde kjempet for, hver på sin måte.

Det skulle ikke medføre betenkeligheter å gi sin frihet i en brudgoms varetekt — kropp og sjel til en elsket beiler! Men kan ikke et ekteskap gå i stykker? Kan det ikke bli en byrde? Hvis ikke ektefellen virkelig elsker oss, hvis det er et fornuftektekskap, hvis han ikke vil ofre og lide for ektefellens skyld... Hva så? En ektefelle som i første rekke tenker på seg selv og sine egne interesser er ingen trygg ektefelle for en svak kvinne. I dette tilfelle for Norge.

Atlantehavspakten skulle trygge vår frihet. Den skulle verne de tusen hjem mot faren fra øst, mot rivalen med det store harem: Sovjet-Unionen, giganten som elsker de små nasjoner så høyt at han æter dem, sluker dem med hud og hår. Når vi ikke kunne få være i fred, når vi var nødt til å gifte oss, da fikk vi selvsagt ta den frier som vi likte best. Og vi håpet at han var sterk, håpet at hvis de to rivaler en dag tørnet sammen i kamp på liv og død, da skulle vår gemal vinne, slik at vi ikke ble voldtatt av den beiler vi med kaute ord viste fra vår dør.

Men etter at ekteskapet alt var inngått, har brudgommen vist seg vankelmødig og krevende. Han forlanger meget av sin brud, hun skal ruste seg til strid, — til gjengjeld for sine nålepenger skal hun påta seg konkrete oppgaver og pålegge seg store ofre. Brudgommen på sin side kan ingenting bestemt love, kan ikke påta seg noen bestemte forpliktelser, ikke gi noen absolutt garanti: hvis strategiske hensyn forlanger det, må bruden forberede seg på — foreløbig — å bli overlatt til rivalen. Brudgommen stoler på at hun nok vil vite å forsvare seg — sparke, klore og bite og aldri gi seg, hun har jo vikingeblood i årene.

Det var en gang noe som het *folkevett*. Og noe som het *folkerett*. Det var noe som het de små nasjoners rett til å erklære seg *nøytrale*, holde seg unna stormaktskonfliktene. Ja, det foresvever meg som en svak og fjern erindring at de nå stridende parter — siste verdenskrigs seierherrer — kjempet for å skape en trygg verden, fri for agresjon? Det sitter ennå menn i fengsel som er dømt.

for overfallet på Norge — tyskere selvfølgelig.

Hva kan det da være at vi ikke kan løse alle problemer ved kort og godt å erklære oss nøytrale og la de andre slåss, men at vi må innlate oss på farlige eventyr som kan koste oss livet?

Det er jo *vår rett* å være nøytrale! Nürnbergerdømstolen har slått fast at det er en forbrytelse å krenke vår nøytralitet. En gammel mann, fhv. storadmiral Raeder tilbringer sin livsaften i tukthus som et advarende eksempel for dem som måtte tenke på å krenke Norges nøytralitet.

Men Norge er ikke nøytralt lenger. Her er det ikke — som rivalen hevder — noen befestet militærleir, men det er en amerikansk utpost i Europa i like høy grad som de amerikanske fort var det i den amerikanske villmark på indianerkrigenes tid.

Et fort er ingen sterk forsvarsstilling. Derfor det stadig økende press på Norge — likesom på Danmark — for å oppnå at det innrømmes anglo-amerikanerne virkelige baser med utenlandske militærstyrker stasjonert på norsk område.

Norge har over for Sovjet-Unionen kategrisk erklært at det ikke vil innvilge utlendingsbaser på norsk jord i fredstid — med mindre man føler seg truet.

Denne beslutning har vært gjenstand for kritikk også i norsk presse, idet man peker på utilstrekkeligheten av vårt kuppberedskap. Basene skal sikre oss at hjelpen er for hånden med en gang — ellers risikerer vi å bli overrent for «hjelpen» kan komme. (Hvis den kommer, avhenger av «strategiske» hensyn.)

Dette er i noenlunde kort-het situasjonen i dag. Den er farlig, den er som en evig uværshimmel over våre hoder. Det klages over at den norske ungdom, det norske folk i det hele, viser en merkelig politisk likegyldighet. Kanskje årsaken er den at situasjonen lammer selve evnen til å tenke?

Vi havnet i A-pakten for det norske folk hadde fått sukk for seg. Ville det ikke ellers ha loftet seg et hav av stemmer til fordel for norsk vepnet nøytralitet i forbund med Sverige?

Vår eneste shanse til å holde oss utenfor en kommende storkrig — som kan bryte ut fjernt fra Norge — lå i nøytralitetslinjen: kanonene var vendt i alle retninger. Juri-

disk og moralsk var stormaktene da forpliktet til å respektere vår nøytralitet. Virkelig nøytralitet vil si at vi forsvarer oss uansett hvilken makt det er som krenker vårt territorium. Dette er ikke bare et moralsk men også et praktisk vern, idet den angripende makt vet at den angrepne automatisk kommer med i krigen på motstanderens side.

Norges prestisje som nøytral makt gikk tapt ved at vi i 1940 ikke var villig til å forsvare vår nøytralitet mot engelske overgrep. Vi har vel også nå — før vi sluttet oss til Atlanterhavspakten — vært utsatt for press fra anglo-amerikansk side? Hambro forteller i sin bok om krigen i Norge i 1940 at hvis vi hadde sluttet fred med Tyskland ville Engländerne ha erklært oss for fiender og ha prise-dømt vår handelsflåte, som seilte for England. I sannhet en opptreden verdig Storbritannias øvrige behandling av Norge i dette minneverdige år! Vestmaktene førte oss inn i krigen ved sine planer og forberedelser som hitførte den tyske motaksjon, okkupasjonen. På toppen av det hele ville våre engelske venner ha behandlet oss som fiender når vi nødtvunget søkte fred med tyskernes.

Den norske regjering har utvilsomt ment å handle til beste for landet ved tilslutningen til A-pakten. Man må anta at «regjeringa» har vært under sterkt press — ikke minst av økonomisk art. Den må ha hatt tungtveiende grunner for en så skjebnesvanger beslutning. Det er jo de nøytrale staters privilegium å kunne opprettholde forbindelser — ikke minst økonomiske — med alle land — selv med land som er i krig med hverandre. De små nøytrale stater har ofte utviklet et glimrende diplomati, som har forstått å spille maktene ut mot hverandre og fremme sitt lands interesser på en måte som ikke sto i forhold til vedkommende stats militære resurser.

Alle stormakter tenker i første rekke på seg selv. De små stater må ha lov til å gjøre det samme.

Kai Normann.

Politikk domneres av hensynet til makt i nutiden og hensiktsmessighet i fremtiden, mens strafferettspleien har til oppgave å bedømme individets forhold i fortiden etter lover som gjalt dengang. Både retten og politikken prostrueres av en sammenblending.

(J. B. Hjort: Justismord.)

TRYKKSAKER

av enhver art.

Be om tilbud.

=
STEMPLER
og
STEMPELPUTER
Hurtig levering.

=
VISITTKORT
FORLOVESESKORT
TAKKEKORT
PRIVAT-POST
Be om prospekt med priser.

=
PLAKATER
på papp og metall
i flere farger.
REKLAMEPLAKATER
Be om prøver og tilbud.

=
SILKETRYKK
=
KALENDERPLATER
=
REKLAMEARTIKLER

F. Bruun-Knudsen

Lilleaker/Oslo

Ingeniør

søker bekjentskap med dame, ca. 40 år, interessert og nasjonal, helst høy og lys, tynn, gjerne landsgjente.

Forhandler

søkes av produsent. Salg til gross. Aktuelle artikler.

AMA. Box 968. Oslo.

Kjem. og smørindustri

En god art. tilsalgs rimelig. Bistand i produksjon og omsetn.

AMA. Box 968. Oslo.

Energisk selger

herre eller dame eller ektepar som på prov.basis vil oppta bestillinger hos private på lettselg. varer, får 2 pene værelser v/ stasjon, 6 mil fra Oslo. — Bill. mrk. «Straks.»

Bestyrerinne — konfeksjon

Liten fabrikk i trivelig stasjonsby Østlandet søker selvstendig dame til å lede systuen. Øvelse i skjæring av sportsbetonte barne- og dameklær en fordel.

«Bill. mrk. Bestyrerinne»

Trygve Engen

Jeg er ingen landsviker

Krøniken om førkrigstidens, krigstidens og etterkrigstidens hendinger, slik vi så dem.

Eget forlag, Straumholmen.

Pris hf. kr. 11.—. I bokh, i F. og L.s eksp. eller direkte fra forfatteren.

Gårdbrukere!

«Fres» 1000 ltr. dampkoker
«Gjeteren» elektrisk gjerde
«Norlett» melkekjøler
«Norlett»-Nordli og F. T.
hjulredskap for såvel hest
som traktor
«Sjølgod» lunnedrag
«Spiralis» vedkløver

Be om brosjyre og priser.

H. SNAPRUD & CO. - Kongsberg

BILER — MASKINER — REDSKAPER
Tlf. 885 — 248

Frukttrær

Motorsprøytebehandlet, sykdomsfri, kraftige 1. kl. N.S. (Norsk Standard) krontrær med godt rotsystem tilsalgs for høstlevering 1953. Sender over hele landet forsvarlig pakket med røttene i fuktig mose. Epletær: Cox Pomona, Gul Gravenstein og Silkeple. Plommetrær Gulplomme- (også kalt Eggeplomme-) og Sukkerplommetrær. Ved bestilling av større partier, innrømmes rabatt. Skriv eller ring. Alle skriftlige forespørsler besvares i den rekkefølge de innkommer.

Sv. J. Hanto's Planteskole

Lunde, Telemark. Tlf. 86 B.

TIL ALLE FHV. FANGER!

Hvis du ennu husker noen muntre historier fra fengsel og fangeleir, så skriv dem ned og send dem til meg. Særlig anekdoter som belyser vaktpersonalets åndelige og kulturelle nivå, men også andre komiske ting. Men gjør det straks!

D. Gjessing, Hølen p. å.

Niels Aalholm

Akersgt. 57 — Oslo
Tlf. 33 43 42 — 33 43 11

Assurans & Reassurans
Spes. automobilforsikring og
leiekontrakter

B Ø K E R

av enhver art.

P. THJØME, Stavanger
Postboks 122. T. 2 11 33

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 36 99

Jeg ønsker å komme i forbindelse med driftig ektepar, som har interesse av å overta bestyrelsen av en større hei-eiendom, som egner seg for holl og sterdrift. Kyndig i behandling av sågbruk og kjenskap til skogsdrift ønskelig. Lett adkomst, bilvei gjennom eiendommen.

Bill. mrk.: Vesttelemark.

Vekkerur

Kr. 19,—, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav.

Urm. R. GJESSING
Drammen.

Overrettssakfører

Ketil Harnoll

Munkedamsv. 5, Oslo
Tlf. 42 21 30

Herrekapper solide militærfas, nedsatte til kr. 90.—.

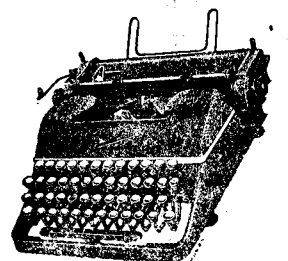
Lakenstaut 135 cm. kr. 4,75.
Lerret 88 cm. kr. 1,75.

Blomstret kjolestoff — pene mønster kr. 3,50-4,10-4,40.
Skotskrutet kjolestoff kr. 3,10.
Flanell kr. 3,10. Ensf. bomstoff 80 cm., brunt, blått, rødt kr. 2,80. — Silkestrømper, to par kr. 10,—. Nylon kr. 6,— og 9,50.

J. Lihaug & Co. A.s

Bø i Vesteraalen.

Skrivemaskiner

RHEINMETALL

Portable m. koffert. 1 års garanti. kr. 535,— netto.

Avbetaling innrømmes.

SVERRE JACOBSEN
Ilseng.

De politiske fangene —

Forts. fra s. 1.

testes var i slutten av januar 1951. Jeg ble testet på «riks-hospitalet» i juni 1951 og mitt benådningsandragende var der ved forfalt 6 måneder. — Jeg skrev til Stavanger for å innhente noen opplysninger i forbindelse med min benådningssøknad. Brevet måtte sjølsagt gå den reglementerte vei om administrasjonen. Brevet forsvant sporløst og ved etterforskning ble det gjenfunnet blant inspektør Hultmanns etterlatte papirer (Pocketbøker og «Alle menns blad»). Dette var en ny forhaling av benådningsandragende på vel 3 måneder.

Hvor lenge direktør Bolstad satt på benådningssøknaden må gudene vite. Jeg nevner i førstningen hvordan direktør Bolstad «jattet» med oss fanger. Hvor travelt han hadde med å få oss ut i friheten. Til dette vil jeg bemerke at han stikk mot norsk lov og rett tilbakeholdt fangenes søknad til kongen om benådning. Flere fanger var utsatt for det tilfelle at han (direktøren) «satt» på sakene. Jeg søkte om soningsavbrudd for at jeg i frihet kunne ta farvel med min 75 år gamle mor som skulle forlate landet for godt. Før jeg søkte var jeg dum nok til å spørre direktøren tilråds om hvordan jeg skulle sette opp søknaden. — Han ga meg sin fulle støtte og en masse med positive råd. En tid etter at søknaden var avsendt forhørte jeg meg hos ham om der var kommet noe svar. — I vel to måneder holdt han meg med godt snakk men da jeg forlangte et endelig svar, «flirte» han meg frekt opp i ansiktet og sa «skal jeg være ærlig overfor dem, så har jeg overhode ikke sendt Deres søknad».

Slik behandling av en fange tyder ikke på vilje hos di-

rektøren til å hjelpe fangene ut i friheten.

Når en benådningssøknad har gjennomgått alle tenkelige nåløyer og det fra departementet purres for å få oversendt søknaden — ja — sjøl da må direktøren klamre seg til et fattig — simpelt og om jeg får lov å benytte uttrykket angiveri. Han måtte som kronen på verket føye til at «fangen ikke hadde ydet det en kunne forlange av en ungdom i den alder. — Heri mener direktøren at en fange på skogsarbeid skal prestere det samme som en ungdom under frie forhold. Han glemmer å ta i betraktning at fangen har årevis fengsel bak seg. — Heldigvis så legges det lite vekt på direktørens uvederheftige rapport, for ovennevnte fange ble løslatt — sjøl om hans arbeidsydelse ikke tilfredstilte direktør Bolstad.

Når nå redaktøren i sin lederartikkel omtaler de «levende døde» og hvor han håper på en løsning for dem — må der tas i betraktning de masser av vanskeligheter som stadig produseres av den store — store administrerende stab. Denne «stab» der har all interesse av å beholde fangeleiren for der ved kan de fortsatt skaffe seg sitt levebrød i fangenes skjebnekammer.

Fangenes nærmeste foresatte (direktøren og hans stab) må vise sin ærlige vilje og hjelpe til at løslatelsen av fangene ikke blir hindret eller forsinket av dem. — Langsom «testing» eller sitting på benådningssaker bør ikke forekomme. Direktøren er i virkeligheten kun en dørvakt og han har bare å sende benådningssakene videre.

Kjellingmo, 10. aug. 1953.

Håkon E. Larsen.

Erkjennelsen våkner

(Forts. fra s. 1.)

lig ligger. Havde vore Domstole og vore Politikere — og vore Dagblade, in casu «Information» — røgtet deres Opgave med denne Klarlægning, var der slet ikke blevet Brug for nogen Indsats fra vor Side i denne Sag.

Nu har notorisk de nævnte Instanser stort set optraadt i Skøn Enighed om at mørklægge den nævnte Sag i Steden for at opklare den.

Retsbevidsthed, Forsvaret og Sydslesvigsagen, tre Ting som for os staa r i forreste Linje, har man på denne Maade gennemhullet og lammet.

Vi kunde vælge enten at synge med i det gængse Kor, d. v. s.: male Vesten hvidt og Østen sort, Tyskland lysegrønt og sige tys, tys til hjemlig Uret — eller at følge vor Linje i Kampen for Frihed, Sandhed og Ret.

Vi har valgt det sidste. Vi kunde ikke andet. Kun paa den Vej følger vi os trygge og frie.

Vi er klar over, at den Vej ikke giver Bonus i Form af en svulmende Kasse, men der er Værdier, der vejer mere.

Saa har Tiden bragt den ejendommelige Afsløring, at den Besættelse af Norge og Sverige, som Tyskerne hævdede, at Englændere og Franskmænd vilde foretage i April 1940, virkelig har været planlagt i Detaljer, noget vi havde faaet afmalet som frækt tysk Propaganda.

Vor Stilling til Folk, der har været paa den forkerte Side har man, navnlig fra hurrapatriotisk Side, bebrejdet os.

Det kan man gøre. Vi vil præcisere vor Stilling, saa at der intet er at tage fejl af:

Saa længe man ikke vil tage et Opgør med de virkeligt skyldige, d. v. s. de ansvarlige Politikere, repræsenteret ved Alsing Andersen, V. Buhl m. fl., er det Hykleri at straffe Folk for blot og bart Samarbejde med Tyskerne.

Forbrydere er Forbrydere og maa bære deres Straf, her tænkes paa Stikkere, Likvidatorer og Terrorister. Selven, alliert-politisk Frikendelse bør ikke respekteres, naar den strider mod Retten.

Dernæst er vi ikke Tilhængere af at stortemple Folk bare fordi de «har været noget» engang, selv om det er gængs Overtro, at man selv skulde blive hvidere derved.

Skal de mange, som ingenting ha gjort, til evig Tid være uskyldshvide bare af den Grund?

At der flourer en Masse ufrugtbar Forurettethed i de Kredse udelukker ikke, at der er adskillige, som er villige til at tage Skeen i en anden Haand — hvis ellers de kan faa Lov til det.

I øvrigt skal det villigt indrømmes, at vort Blad midt i dette Kaos tit har grebet Fejl i en given Situation og tillige paa negativ Maade slaaet unødigt haardt, men i vor Maalsætning kan vi ikke erkende nogen Kovending.

Det var vort Haab engang — og det kan dæmre endnu — at «Information» inden for samme Maalsætning i det store skulde fuldbyrde, hvad vi i det smaa arbejdede paa.

For Tiden spejder vi og venter efter Afløsning paa en ensom Post.»

Redaktør Riishøjgaard er sikkert ikke så ensom som

ARISTOKRATER — FOREN EDER!

Italias aristokrater under ledelse av grev Binatti de Savorgnan har laget sin fagforening. På stiftelsesmøtet sa formannen, at formålet var å gjenvinne de privilegier som adelsmennene hadde mistet i de siste sekler. Han formulerte slagordet: Aristokrater i alle land, foren Eder! Det må være alle aristokraters første bud.

FRANCO — EN FARLIG MANN.

T. Norwid skriver i det svenske tidsskriftet OBS (h):

For en leser som konsekvent proppes med anti Franco-propaganda i de siste femten år kan det høres underlig, men Franco var faktisk den første i Spanias historie som viet oppmerksomhet på vanlige folk, spanske arbeidere og bønder, interesserte seg for deres behov og skapte moderne institusjoner. Et ubestridelig faktum er at den nåværende regjering var den første til å innføre kollektivavtaler, arbeiderferier, sykekasser, arbeidsløshetsunderstøttelse o.s.v.

DET BLE SAGT:

Ifølge ordrett referat i New York Times 24. juni 1941 sa daværende senator Harry Truman dagen før i det amerikanske senat, at Sambandsstatene skulle hjelpe den part, likegyldig hvilken, som så ut

han selv tror. I den grad råtten er likevel ikke verden at det ikke er mange som i sitt innerste indre mener det samme som ham: at svikter man sannheten og rettferdigheten, så svikter man selve tilværelsens grunnlag. Det er bare i Danmark som her hos oss. De fleste av dem som har vært med og ledet folkemeningen på avveier, tør ikke å stå offentlig til skrifte. De gjemmer heller hodet i sandet og lar usannheten og uretten ture fram slik de virkelig skyldige dirigerer. De dekker sannheten bak sin egen moralske avstumpethet, og prøver ikke å la seg genere av at det koster landsmenns liv og eksistens.

Desto større grunn har vi til å yde den sonderjydske redaktør honnør. Han er et mannfolk!

Måtte han danne skole! Helge Grønstad.

til å bli den tapende. «Hvis vi ser at Tyskland vinner, bør vi hjelpe Russland, og hvis Russland vinner, bør vi hjelpe Tyskland og la dem drepe så mange som mulig...» — Dette ble sagt umiddelbart etter Hitlers angrep på Russland.

Fra den italienske valgkamp har vi denne historie: De italienske lover sier at enhver fabrikk skal reservere 2/3 av sin produksjon for eksport. En ung lykkelig far kom til folkeregistret for å anmelde ankomsten av trillinger, som hans hustru nettopp hadde skjenket ham. Han fikk utlevert attest på den ene, og så sa han forarget: Ja, men jeg kom for å innregistrere tre. — Det er riktig nok, var svaret, men de to andre er reservert for eksport.

STAVANGERSK

I byen vår hadde vi for mange, mange år siden en kjempestor politikonstabel fra Nordland, skriver Stavanger Aftenblad. I fisketiden kunne det nok hende at det ble en del fyll og slagsmål, og det kunne gå temmelig hardt for seg. Men når den store politikonstabelen var ute og patruljerte, gikk det gemyttlig for seg. Kom han over noen som slåss, gikk han rolig bort til dem, løftet dem opp etter troyekragen og sa formanende:

— Vær så snill glunta' og ikke slåss på mi vakt!

Det hjalp momentant.

FOLK og LAND

Utkommer hver lørdag i Oslo

Redaksjon: Postboks 1407, Oslo.
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5,
Oslo — Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:

Kr. 16, pr. år, kr. 8, pr. halvår.
Sverige, Danmark: Kr. 20, pr. år,
kr. 10 pr. halvår.
Utlandet forevrig: Kr. 24, pr. år,
kr. 12, pr. halvår.
I nøytralt omslag kr. 30,— pr. år,
kr. 15,— pr. halvår.

Annonsepris: 32 øre pr. millimeter
over en spalte.

Løsselagspris: 40 øre.

Drak postgironr. 16450.

Sambandsstrykkeriet A/S — Oslo.